

GLAS

AKADEMSKI

LETO III. ŠTEV. 30.

LJUBLJANA, 16. DECEMBRA 1935.

OB ŠESTDESETEM JUBILEJU
G. PROF. DR. IVANA PRIJATELJA.

Dne 23. t. m. bo praznoval prof. dr. Ivan Prijatelj šestdesetletnico. Jubilej ima svojo pomembnost za mlado slovensko univerzo, ker je profesor Prijatelj eden izmed prvih naših znanstvenikov, ki je pri vsem svojem delu mislil na udejstvitev slovenske univerze; njegovo znanstveno delo v teku štiridesetih let pa predstavlja za slovensko kulturo tako nenadomestljivo vrednoto, da je njegov šestdeseti jubilej pomemben za ves slovenski življenj.

Slovenska literarna in kulturna zgodovina se pred nastopom prof. Prijatelja ne more smatrati za samostojno vedo. Bila je pastorka filologije in se je omejevala na biografske in bibliografske podatke (Marn, Glaser). Ta primitivni štadij je trajal vse do konca prejšnjega stoletja. Z nastopom slovenske moderne, ki je v svojih umetnostnih stremljenjih ujela korak sodobne Evrope, je nastopil tudi prof. Prijatelj, ki je aktivno sodeloval pri kulturnem uveljavljanju mladega gibanja posebno z eseji o francoski in ruski moderni. V istem času je dvignil slovensko literarno zgodovino na evropski nivo s tem, da jo je preiskoval s kulturno-zgodovinskega in estetskega vidika. Oplojen z znanstvenim duhom zapadno-evropskih estotov je spoznal ogromno delo, ki je čakalo slovenskega literarnega zgodovinarja, posebno, ko je v svoji študijski dobi preizkusil metode češke in ruske realistične kritike. Čakala ga ni samo naloga kulturno-zgodovinskega in estetskega kritika, temveč tudi težaško delo zbiranja gradiva, dokumentov.

Zetev štiridesetletnega znanstvenega prizadevanja v tem smislu je obilna: čez poldrugsto objav, ki obsegajo vse naloge, katere so ga čakale v njegovi stroki. Kakor je seznanjal domovino z velikimi osebnostmi drugih narodov, tako je informiral rusko, srbohrvaško in nemško kulturno javnost o dognanjih slovenske literarne zgodovine. Pri tem se njegov interes ni osredotočil na zapadno kulturo, njegova ljubezen velja mnogo bolj slovanskim narodom; vseskozi je zasledoval tvornost in stremljenja slovanskih literatur in o njih informiral rojake. Študij tujih literatur mu je omogočil objektivno vrednotenje slovenske literature, kateri velja njegov prvenstveni interes. Tu je teža njegovega dela, dela, ki pomeni temelj za vsakega raziskovalca slovenskega kulturno-zgodovinskega in estetskega razvoja. Vsem važnim razdobjem je posvetil svoje iskanje in vrednotenje: slovenski reformaciji, preporodu, največ pa si je prizadeval, da pravilno, objektivno osvetli razvoj slovenstva po preporodu, ko je slovensko ljudstvo po svoji kulturi postalo zavesten narod. Problemi in naloge, na katere je tu naletel, so bili različni in številni. Prof. Prijatelj jih je zmagoval v enotnem duhu, bodisi, da je izdajal in komentiral naše klasike, bodisi, da je razdobju analiziral idejne in politične osnove. Z znanstveno akribijo in veliko intuicijo je sledil za usodnimi dejstvi naše kulturne zgodovine, se boril proti potvaram v literarni zgodovini, proti obskurantizmu, zavedajoč se, da je svoboden pogled prvi pogoj znanstvene objektivnosti in posredno tudi za zdrav diferenciran kulturni organizem. Kljub temu, da ga je oteževalo nedvignjeno in nezbrano gradivo, je oblika, v kateri prinaša sadove svojega dela,

visoko estetska. Prof. Prijatelju še vedno pripada mesto najboljšega slovenskega esejista.

Akademiki pozdravljamo prof. Prijatelja v soglasju z vso slovensko javnostjo s posebnim veseljem in iskrenostjo.

»DOM VISOKOŠOLK«

je imel 8. t. m. svoj občni zbor. Da je društvo živahno delovalo, je razvidno iz tajniškega poročila: 17 sej, 142 sprejetih in 220 oddanih dopisov. Kakšne naloge ima »Dom«, v koliko so bile izvršene, s kakšnimi ovirami se mora boriti in kakšno je trenutno stanje, to vse je razložila tov. Erna Lechleitnerjeva v svojem predsedniškem poročilu

»Prva redna poslovna doba društva »Dom visokošolk« je za nami. Odbor, izvoljen pred 10 meseci na ustanovnem občnem zboru, polaga danes svoj obračun v razmerah, ki za naš dom niso tako razveseljive, kakor smo se pred 10 meseci nadejale. Ustanovni občni zbor je potekel v velikem optimizmu, prav z istim optimizmom obožčen je šel novi odbor na delo. Takrat smo bile prepričane, da je gmotni položaj doma v tedanjem obsegu povsem zasiguran in da bo moralo iti naše prizadevanje za tem, da dom ob realnih možnostih še razširimo in spravimo še več tovarišic pod njegovo streho. Odbor se je temu problemu z vso silo posvetil in delno tudi uspel. Ta delni uspeh je v tem, da je z letošnjim šolskim letom pod našo streho že 23 tovarišic, dočim jih je bilo pred 10 meseci le 13. Ta uspeh je res samo delen, kajti, kakor bo iz naslednjega razvidno, so finance doma precej rahle, tako da je bilo povečanje števila tovarišic v domu v letošnjem študijskem letu prav za prav nekoliko drzen korak.

Ob času, ko je novi odbor prijel za delo, je kazalo, da se bo vse uspešno razvijalo. Zagotovljena je bila podpora socialnega ministristva, zagotovljena podpora banovine po 1000 Din na mesec in tudi mestna občina ljubljanska je obljubila podporo, ne sicer redne, ker za to po zagotovitvi tedanjega g. župana ni bilo kritja v proračunu, pač pa od časa do časa in smo res dobili februarja meseca 2000 Din.

Z vsem tem bi se, vštveši še morebitna dejanja zasebne dobrodelnosti, že dalo prebiti.

Prišlo pa je žal drugače. Aprila meseca se je začela v naši javnosti volilna kampanja, ki stane mnogo denarja. Za čudo je zašel odmev te volilne kampanje tudi v »Dom visokošolk«, in sicer v dokaj tragični obliki, namreč izostala je banovinska podpora. Od tedaj je ni bilo več in vse naše intervencije so ostale brezuspešne. Zapršile smo zastran tega za avdijenco tudi pri novem banu g. dr. Natlačenu. V tej avdijenci nam je gospod ban odkritosrčno povedal svoje pomisleke. Nasvetoval nam je le, naj oddamo popis vseh stanovalk doma. To smo storile!

Ni treba posebej poudarjati, da je bil izostanek banovinske podpore za dom precej hud udarec. Mimogrede omenim, da je tudi mestna občina do novega proračuna brez fondov in da nas ne more podpirati. Edino beograjsko socialno ministristvo nam je dalo sredstva za prehrano. Znaprej pa je tudi ta vir podpore zelo močno dvomljiv. Notranji minister g. dr. Anton Korošec, katerega je ga. dr. Novakova zaprosila za posredovanje pri min. prosvete, je sporočil, da do no-

vega proračunskega leta, to je do aprila prihodnjega leta, ni mogoče upati na kakšno podporo, z novim proračunskim letom pa bi se eventuelno zopet odprla možnost.

Tak je v kratkih besedah gmotni položaj doma, kar se tiče javnih podpor, ki naj bi jih, oziroma jih ne uživa več »Dom visokošolk«. Zatorej ni pretirano, ko sem v uvodu naglasila, da polaga odbor svoj obračun v razmerah, ki niso razveseljive. Odbor ima glede vsega tega čisto vest. Storil je vse, kar je bilo v njegovi moči. Proti višjim silam in tudi proti tajnim intrigam in denunciacijam ni imel na razpolago uspešnega orožja. Zato je uspeh v glavni točki njegovih prizadevanj — žal negativen.

Bolj razveseljiv je pogled na drugo plat odbovega dela. V smislu predlogov in misli, izrečenih na ustanovnem občnem zboru, na raznih sestankih in razgovorih, si je zastavil nalogo, **prinesti v vrste slovenskih visokošolk več življenja in razgibanosti in jih po možnosti enotno povezati vsaj takrat, kadar gre za nam vsem skupne interese.** V tem svojem stremljenju je odbor prirejal članske sestanke s predavanji in brez njih. Članskih sestankov s predavanji je bilo v domu preteklo poslovno dobo osem. Predavali so: dr. Kelemina o Goethejevem Faustu, g. Sitters o Ymki in ženskem mladinskem gibanju na Angleškem, ga. Olga Grahorjeva o ruski ženi, ga. Minka Govekarjeva o ženskih organizacijah v svetu in pri nas, tov. Sonja Kukovec o psihoanalizi in individualni psihologiji, dr. Marius Rebek o analizi zapadne in antične kulturne duše, ga. dr. Zalokarjeva o materinstvu in tov. Tomasini Silvira o zgodovinskem razvoju žene. Predavanja so bila domala vsa dobro obiskana in tudi dobro podana. Posebno zanimive so pri vsakem predavanju živahne debate.

Najlepši uspeh v pretekli poslovni dobi pa je zabeležila naša stvar v majski akademiji, ki je bila zamišljena kot prvi nastop slovenskih visokošolk v javnosti brez pobarvane firme. Posrečil se je. Po soglasnem mnenju vseh, ki so se udeležili akademije in njej sledečega pristnega študentovskega družabnega večera, je prireditelj v vseh ozirih dobro izpadla. Ne smemo prezreti tudi treh tisočakov, ki jih je akademija vrgla in ki so se v tistem času že močno načetemu finančnemu ravnovesju »Doma« prav lepo prilile.

Splošno je bila izražena želja, da bi se taka akademija ponovila vsako leto in tako postala tradicionalna.

S tem naj bi bilo opisano v glavnih obrisih odborovo delo v pretekli poslovni dobi.

Moje poročilo pa ne bi bilo popolno, ako se ne bi, sicer nerada, pa vendar pod silo razmer, dotaknila še enega problema, o katerem smo sicer rahlo slutile, da se bo pojavil, vendar pa se nismo mogle kdaj nadejati, da na tak način. V mislih imam nelep kampanjo proti našemu domu, ki je s čudovito vztrajnostjo ter z nečednimi intrigami in denunciacijami dosegla, da je danes naš dom v javnosti proglašen za nekakšno žensko ekspozičuro marksizma in komunizma v Ljubljani. Do te trditve se je namreč indirektno povzpela »Straža v viharju«, ko je v svoji znani številki z dne 1. novembra t. l. izlila nekaj svojega žolča tudi na »Dom visokošolk« in na podlagi nekega sestavka v »Akademijskem glasniku« z naslovom »Pismo iz Doma visokošolk«

kratko in malo pomarkisčila vse, ki žive in se shajajo pod to streho. Ugibajoč namen tega pisanja se res ne moremo znebiti vtisa, da je vse to napisano samo zato, da ni treba direktne vloge na policijo: »Oblast, pazi na Gradišče št. 14! Ne dajaj podpor tem ljudem, ker je ne zaslužijo!« Zaman se sprašujemo, zakaj vse to. In spet se ne moremo znebiti vtisa, da je Dom visokošolk nekaterim ljudem tolikšen trn v peti, pa vendar bi ga najraje prevzeli v svojo oblast.

Nimam namena zavračati te kampanje, ker se mi zdi neplodno, ugotovim naj le, kar sem ugotovila v svojem poročilu na ustanovnem občnem zboru in kar vedno povsod in znova povdarjamo: Dom visokošolk je zgolj socialna, niti kulturnobojna, niti politično pobarvana ustanova, katere namen je nuditi čim več revnim in potrebnim slušateljicam ljubljanske univerze poceni stanovanje in hrano in jim tako v današnjih hudih časih omogočiti študiranje. S pomočjo nekaterih predstavnic slovenskega ženstva, ki so nas razumele, smo študentke same ustvarile ta dom. Brez vsakih fraz, še celo pa brez vsakih bojnih gesel, ki so sicer značilna za razne mladinske podvige, smo šle pred dvema letoma na delo. Mladostni idealizem in odgovornost pred samim seboj nas je gnala naprej. In kaj moremo zato, vas vprašam tovarišice, če ima mladostni idealizem širše poglede na svet okrog sebe kakor ozkosrčnost tako zvanih strankarsko-načelnih ljudi? In ali moremo kaj zato, če nam odgovornost pred samim seboj ni dopuščala, da bi se ustavile prej, dokler ne dosežemo svojega cilja ali pa vsaj častno propademo? Ali smo mar kaj zakrivile radi tega, če si ob sprejemanju tovarišic v Dom ne damo predložiti legitimacij raznih društev, organizacij in kongregacij, ampak le davčne in siromašne izkaze? Ali smo res z vsem tem zaslužile, da nas proglašajo za marksiste in komuniste z edinim namenom, da bi nam onemogočili naše nadaljnje delo?

Ali niso bila morda naša prizadevanja bolj tvorna, kakor so pa razdiralne njihove intrige in denunciacije? In končno, ali je res vnebovpijoč greh, ako obstoja v Ljubljani na Gradišču 14. skromno zavetišče za revne študentke s ponižnim imenom »Dom visokošolk«?

Dovolj je teh vprašanj, tovarišice. Zdi se mi, da sploh ni vredno odgovarjati nanje, čeprav hudo bole. Pojdimo preko njih z dostojanstvom mladega, tvornega in odločnega človeka. Naš edini odgovor naj bo podvojeno iskreno delo za cilj, ki smo si ga zastavile. Plodno in tvorno delo bo najuspešnejše likvidiralo vse intrige.

Odbor, ki bo izvoljen na današnjem občnem zboru, prosim, naj vztrajno nadaljuje delo za našo stvar. Naj pri tem ne pozabi na izkušnje, razveseljive in bridke, ki smo si jih v teh dveh letih nabrale.

Poročilo je bilo sprejeto z živahnim pritrjevanjem. — Od vloženih treh list je bila izvoljena druga lista. Novi odbor je sledeč: predsednica: Cirila Gosak; podpredsednica: Zlata Bartol; tajnici: Muser Mimi in Glavič Valka; blagajničarka: Boža Ravnihar; knjižničarka: Danica Bizjak; odbornice: Vera Slapar, Vera Šermazanova, Mira Kostanjevec, Zorka Sodnik.

Sprejeti so bili trije samostojni predlogi:

1. naše društvo vstopi v banovinsko »Žensko zvezo«;
2. članarina se zviša od 3 na 5 Din za semester;
3. diplomirane tovarišice naj začnejo ustanavljati našo starešinsko organizacijo.

Pri slučajnostih je bil skoraj enoglasno ovržen sklep bivšega odbora, da je treba za sprejem v »Dom« kolokvirati. Obvezno bodo morale kolokvirati le tovarišice, ki jim bo podelil hrano »Oražnov dom«. Proti kolokvijem govori dejstvo, da bi se preveč pokazale socialne razlike med tovarišicami; kajti one, ki plačujejo maksimalno vzdrževalnino, gotovo ne bo nihče silil h kolokvijem, ker bi se sicer »Domu« odrekle (»Dom« pa bi seveda s tem zgubil del dohodkov), dočim bi bile obvezane polagati kolokvije le manj premožne, ki plačujejo znižane ali minimalne prispevke. — Nadalje je bilo sklenjeno, da naj stopi odbor v zvezo z »Ednoto slovanskih žen« radi zamenjave akademičark po slovanskih univerzah. — Društvo bo tudi letos priredilo akademijo, najbrž v februarju.

»Dom visokošolk« je edino skupno društvo vseh študentk naše univerze, zato naj vse tovarišice postanejo njegove članice!

J. V.

MINERALOŠKO-PETROGRAFSKI INSTITUT.

Kadar se govori o prenosu rudarskega oddelka naše univerze v Sarajevo, se misli pri tem predvsem na zbirko mineraloško-petrografskega instituta, ki je zelo bogata in vzorno urejena. Da je prenos neizvršljiv, mislim, da bo vsakomur jasno iz naslednjih dejstev:

Mineraloško-petrografski institut ni važen samo za rudarje, ampak tudi za gradbenike, arhitekta, kemike na tehnični fakulteti in za prirodoslovce na filozofski fakulteti. Zlasti z ozirom na filozofsko fakulteto je treba misliti na to, da se omogoči v okviru instituta vsakomur znanstveni študij in delo do najvišje stopnje, ki jo more sploh nuditi šola.

Mineraloško-petrografski institut je bil organiziran bolj iz privatnih kot pa državnih sredstev. Tako so vse slovenske organizacije poklonile temu institutu skupno okoli 2.000.000 dinarjev. Zelo važne so tudi zbirke, ki so jih poklonila rudarska podjetja v Sloveniji. Tako je poklonil institutu zelo lepo zbirko litijski rudnik; mežiški rudnik pa je poklonil izredno bogato kolekcijo vzorcev, ki podajo popolno sliko ondodnih razmer. Glede obeh teh dveh zbirk bodi pripomenjeno, da sta naravnost singularna; tako lepih vzorcev nimata dandanes niti oba imenovana rudnika sama več. Jako lepa je dalje kolekcija železnih rud iz bosanskih rudnikov Ljubije in Vareša, med tem, ko se je vodstvo zaman trudilo, da bi pridobilo primernega materiala iz srbskih rudnikov. Vzorce iz teh rudnikov prinašajo večinoma tovariši montanisti s svojih počitniških praks in tako mnogo pripomorejo k obogatitvi zbirke. Trboveljski rudnik je poklonil bogato serijo profilov, kar je za tovariše montaniste velike važnosti. Obenem je ta rudnik dal sredstva za ureditev predavalnice v tem institutu, ki spada med najlepše predavalnice na univerzi. V institutu je tudi zbirka rud raznih državnih rudnikov ČSR; akcijo za pridobitev te zbirke je podpiral zlasti takratni poslanik g. Ivan Hribar.

Iz raznih zbirk, ki so se nakupile od privatnikov, je sestavljena dijaška študijska zbirka, ki je slušateljem na razpolago proti kavciji 20 Din. Na isti način je bila sestavljena tudi paleontološka zbirka, ki je bila pa važna takrat, ko so se vršila vsa teoretska, geološka, paleontološka predavanja v okviru mineraloško-petrografskega instituta. Danes se predava to že v okviru geološkega instituta.

Radi popolnosti je nakupljenih mnogo vzorcev, ki jih pri nas ni dobiti, zlasti pri nemških tvrdkah. Najbolj popolni pa sta petrografska in stratigrafska zbirka, ki kažeta predvsem pregled slovenskega ozemlja. Za krasno ureditev vseh teh zbirk ima največ zaslug pokojni profesor dr. Karl Hinterlechner.

Glede instrumentarija, ki je bil tudi nabavljen večinoma iz privatnih sredstev, naj pripomenimo, da je polarizacijskih mikroskopov za preiskovanje kamenin premalo. Pri vajah sedita dva do trije tovariši skupaj, kar delo zelo otežkoča. Univerzalni aparat, s katerim se raziskuje po metodi prof. Fedorova, je na razpolago samo eden. Nujno bi bilo, da se teh aparatov nabavi nekoliko več.

Navzlic državnim dotacijam, ki so bile v začetku spodobne, bi bilo pa gospodarstvo in organizacija instituta že v začetkih silno otežkočena, ako ne bi priskočili na pomoč omenjeni dobrotniki univerze. Edino tako je bilo pač mogoče ustvariti sedanjo institutovo knjižnico, ki obsega celo vrsto svetovnih period v vsej kompletnosti, ali jim pa manjkajo le kake podrobnosti. Naloga vsake institutove knjižnice je, da so na razpolago vedno najnovejši izsledki v tisti znanosti. Brez tega napredek ni mogoč. In v tem oziru grozi propad tudi našemu institutu. Še ko je bil predstojnik prof. Hinterlechner, je ob takratni državni dotaciji 35.000 Din izjavil, da je s tako vsoto propad instituta zagotovljen. Danes znaša državna dotacija — 10.000 Din, kar ne zadostuje niti za režijske stroške. Odpovedati je bilo treba vse revije, ne kupi se več nobena knjiga; zadnjikrat so kupili dve knjigi lansko leto za 70 Din, med tem ko so dali pred leti samo za revije 5000 Din.

Radi takih razmer je velika sreča, da je predstojnik instituta znanstvenik svetovnega slovesa, kot je prof. ing. Vasilij Nikitin. Vzorce kamenin in revije dobiva iz vseh delov sveta in jih daje

na razpolago tudi svojim slušateljem. Med slušatelji je priljubljen zlasti radi tovariškega tona nasproti slušateljem, ki je znak novega življenja in je v Rusiji in na zapadnih univerzah zelo reden pojav. Pri tovariših montanistih je uvedel prof. Nikitin seminar za »nauk o slojiščih«, kar je zanimanje za ta predmet zelo dvignilo.

Poleg tega, da je napisal za slušatelje te stroke sijajna skripta, ki jih je izdal zelo agilni »Klub montanistov«, je napisal mnogo znanstvenih del, debelih knjig, ki so prevedene v svetovne jezike. Ena njegovih razprav o univerzalni metodi Fedorova je izšla že l. 1929. v Leningradu in je, dasi emigrant, tudi pri sovjetskih znanstvenikih visoko cenjen in čislán.

Asistentka, ga. dr. Dolar-Mantuani, je njegova učenka. Napisala je disertacijo o pohorskem tonalitu, nekatere njene razprave pa so tiskali že v inozemstvu. V glavnem se je specializirala na pohorski masiv.

Asistent pater Janez Žurga, učenec prof. Hinterlechnerja, ima zlasti velik pregled čez petrografske, mineraloške in geološke razmere v Sloveniji, ter je radi odličnih nazornih predavanj v terenu pri slušateljih posebno priljubljen kot voditelj ekskurzij. Eno njegovih najvažnejših znanstvenih del je razprava »Starost pohorskega granita« (pohorski granit = tonalit), ki je izšla v »Geografskem vestniku«. V njej je ugotovil, da pripada tonalit mlademu terciaru in ne arhaiku oziroma karbonu, kakor so prej mislili. Njegove izsledke stalno citirajo inozemski znanstveniki, kot n. pr. slavni geolog Winkler in drugi. Sedaj ima v delu prvo specialno geološko karto Slovenije in pa geološki del za krajevni leksikon Slovenije. V zadnjem času je prevedel krasno delo sovjetskega znanstvenika Fersmanna, knjigo »Iz življenja kamnov«, ki je izšla v Jugoslovanski knjigarni v zbirki »Kosmos«.

V okviru tega instituta je najagilnejši klub montanistov, ki je izdal skripta profesorja Nikitina in drugih. Klub skrbi tudi za ekskurzije, predvsem pa za počitniške prakse.

Z MEDICINSKE FAKULTETE.

1. Učni načrt medicinskega študija.

Medicina je veda o zdravljenju bolnega človeka in tudi veda, ki proučuje, kako si ohraniti zdravje. Ker je postala moderna medicina eksperimentalno-znanstvena veda, je začetni medicinski študij posvečen osnovnim prirodoslovnim strokam. Na prirodoslovnih vedah sloni ves napredek medicine. Nobelovo nagrado za medicino dobivajo prirodoslovci: zoologi, biologi, fiziki, kemiki in fiziologi. Letos jo je dobil zoolog in biolog Spemann Hans. Zdi se, da je medicina le uporabna veda eksaktnega prirodoslovja, fizike in kemije, v fizičnem in duševnem življenju človeka.

Koliko nudijo predmeti medicinskega študija bodočim zdravnikom, da dobe tisto trdno zgrajeno podlago, ki je lastna vsaki vedi in tudi medicini?

Ves študij medicine je razdeljen v dva oddelka: v predklinični in klinični del. Klinični pomeni toliko kot bolniški (kliné = bolniška postelja). V predklinični dobi, ki obsega pet semestrov, dobi medicince tisto znanstveno podlago, ki mu v poznejših kliničnih semestrih služi za razumevanje modernega zdravilstva; sloni po večini — po večini, saj je medicina ena najstarejših ved in ji zato tradicije prepuščajo marsikaj nepreizkušene — na znanstvenih izsledkih modernih eksaktnih ved: kemije, fizike in fiziologije z vsemi njihovimi stranskimi panogami.

Predklinični del obsega šest izpitov, ki tvorijo prvi državni izpit. Izpiti se morejo polagati po prvih dveh semestrih in po četrtem. Najprej prva trojica biologija, fizika in kemija, po četrtem semestru pa anatomija, histologija in fiziologija. Radi obsežnosti snovi pri drugi trojici se polagajo ti ves peti semester, in sicer vsak mesec v začetku. Kako naj vse te predmete spravimo pod enotno gledišče, da bodo tvorili smiselno celoto? Najlažje bomo to razumeli, če si ogledamo druge prirodoslovne stroke. Biološka skupina na filozofski fakulteti ali tehnika v svojih prvih izpitih nam nudita vpogled in razumevanje, zakaj je tudi na medicini tako. Vsem tem je skupno spoznavanje zakonov, ki ravnajo dogajanja v prirodi, naj bo to v mrtvem ali živem svetu. Vse živo je v razvoju in je postalo iz mrtve narave.

Osnova živega so zakoni (mrtve) narave, zakoni kemije in fizike. Povsod in pri vseh prirodoslovnih vedah stoji na prvih mestih v študiju fizika in kemija. Medicini je predmet raziskovanja živo bitje, ki živi v mrtvi prirodi in je od nje odvisno — človek. Istotako je biološki skupini predmet proučevanja del žive prirode — žival in rastlina. Obe stroki imata v svojem učnem načrtu vedo, ki se bavi z zakoni v živi naravi — biologijo. Razlika med medicino in biološko skupino je v tem, da ima prva izpit v začetku študija, druga pa na koncu. Ker so prirodoslovne vede induktivne vede, bi bilo za medicino tudi bolje, da bi imela biologijo na koncu študija, v začetku pa mesto te botaniko in zoologijo. V Nemčiji (n. pr. v Jeni) imajo po osmem semestru še enkrat predavanja iz biologije. Ko dobi medicinec pojme o tem, kar se vrši v mrtvi prirodi in osnovne pojme — precej nejasne seveda — o življenju, kaj je življenje, preide šele na pravi predmet medicine, na človeka. Kaj vsaka izmed teh raziskuje, bom najlažje razložil s primerjavo iz druge prirodne vede, iz — tehnike. Tehnik-strojnik spoznava delovanje stroja po tem-le redu: najprej ga razstavi in spoznava njegove dele, nato preizkusi in ugotovi, iz kakšne snovi so ti deli, saj ni povsod uporaben isti material, potem preide na delovanje stroja, na njegov pogon in izrabo energije. Prvi strojniki metodi proučevanja ustreza pri človeku, prečudnem stroju, anatomija, drugi, spoznavanju materiala pri stroju, odgovarja na človeku histologija, veda o tkivu. Kar je pri materialu strojnih delov molekula, to je pri tkivu stanica. Proučevanju zakonov o delovanju stroja ustreza fiziologija, to je veda o zakonih delovanja in harmoničnega uporabljavanja vseh delov stroja — človeškega telesa — v skladno celoto v — osebek. To bi bil torej prvi predklinični del medicine.

Klinični del obsega v Jugoslaviji tudi pet semestrov. Oba dela, predkliničnega in kliničnega, poveže v enoto peti semester. O važnosti in pomenu petega semestra bom napisal drugič poseben članek, to pa predvsem zato, ker si prizadevajo medicinci, da bi tudi pri nas imeli peti semester svoja predavanja in da ne bi samo formalno obstojal. Vsa klinična doba je posvečena proučevanju in zdravljenju najrazličnejših bolezni. Bolezni je tisoč, zdravje pa eno. Vse te tisočere bolezni obravnavajo posebne stroke: venerologija, kirurgija, interna medicina, oftalmologija, otologija itd. Izpiti se smejo polagati po osmem semestru, in sicer prva trojica drugega drž. izpita: patološka anatomija, eksperimentalna patologija in farmakologija. Prvi je predmet razstavljanje bolnega organizma in iskanje poškodovanega dela, drugi je namen poiskati vzroke in pogoje nastanka bolezni, tretji pa je cilj z zdravili popraviti zaviti in šepavi organizem. Po desetem semestru se lahko polagajo ostali trije izpiti drugega drž. izpita: interna medicina, pediatrija in psihiatrija. Prva spoznava notranje (trebušne, črevne, sečne) bolezni, druga otroške bolezni, tretja pa duševne. Prvo trojico smejo polagati v Zagrebu v devetem semestru, torej po počitnicah v oktobru, v Beogradu pa pred počitnicami v juniju. Po absolutoriju, po 10 semestrih, se polaga poleg prejšnjih treh še ves tretji drž. izpit, ki vsebuje tele izpite: iz kirurgije, porodništva, ginekologije (ženske bolezni), oftalmologije (očesne bolezni), dermatologije (kožne bolezni), venerologije (spolne bolezni), sodne medicine in higijene. Ker nihče vseh 11 izpitov ne polaga naenkrat, ampak se polagajo z eno do dvomesečnimi presledki, traja vse to še pol do enega leta. Študij medicine traja šest let. Povdariti moram, da velja to za dobro situirane in k temu pridne študente. Po dovršitvi vseh izpitov si pridobi vsakdo pravico doktorskega naslova. Govori se, da se bodo v bodoče morale za doktorski naslov delati še posebne disertacije. Dosedaj to še ni zakonjeno. Ko mladi doktor zapusti kliniko, mora za leto dni v brezplačno prakso na posamezne bolnice. To je znani staž, ki mu je bila tudi na letošnjem in lanskem zdravniškem kongresu posvečena posebna pažnja: zahtevamo plačani staž!

Pri tem načinu razporeditve študija in izpitov, ki sem ga zgoraj prikazal, imamo s tehniki skupno to, da so državni izpiti cepljeni na več manjših izpitov. Spoznati moremo pri tem, da bi se tudi na medicini lahko uvedla enaka uredba, kot je nova uredba tehnične fakultete. Pomislite, da bi moral medicinec, ki nima zaradi seciranj

in kemičnih vaj nič več prostega časa kot tehnik, polagati koncem drugega semestra vse tri izpite hkrati in če bi v enem padel, da bi delal v jeseni ponavljalni izpit in če tudi tu spet pade, bi moral vse leto še enkrat plačevati takse in šolnino in še enkrat vsa predavanja vpisati in še drugopot polagati vse tri izpite znova. Prav zaradi te nevarnosti, da se uvede »nov« način zboljševanja študentovskega znanju tudi na medicini, se je medicinska fakulteta pridružila borbi tehnikov za pravice, ki jih zahteva svobodna znanost. Svobodna znanost zahteva le umstveno sposobnost ne pa denarne. Če danes prevladuje denarna sposobnost, še bolj pa bi po novi uredbi, ki bi omogočila študij medicine le najboljše.

G. J.

KAKO POSTANEŠ INŽENJER?

Vi morete doma, ne da bi se odtegnili svojemu rednemu poklicu, izpopolniti svoja praktična izkustva s teoretičnim znanjem o sodobni tehniki in si zagotoviti ugodnejši položaj v industrijski in tehnični stroki s študijem na jugoslovanski sekciji Politehničnega instituta v Parizu, ki omogoča s pomočjo pismenega (dopisnega) pouka vsakomur brez ozira na starost, poklic, predizobrazbo in gmočno stanje, da si pridobi potrebno znanje v elektro-strojni in arhitektno-gradbeni stroki in to za poklice: monterja, risarja, nadzornika, pomočnika inženjerja in inženjerja. Kurzi so pisani razumljivo in v jugoslovanskem jeziku. Po končanem študiju in položnih izpiti dobe učenci odgovarjajoče diplome. Vpisovanje v posamezne sekcije se vrši stalno. — Za vsa potrebna pojasnila o programu itd., ki se dajejo brezplačno, se je obrniti na

Institut Polytechnique, Paris. XVIme
53er Boulevard Suchet.

Ta oglas se je lani pojavljal v nekaterih zagrebških in beograjskih listih. Razumljivo, da je zapeljiva ponudba vzbudila precej zanimanja in da se je oglasilo mnogo takih, ki so si hoteli »zagotoviti ugodnejši položaj v industrijski in tehnični stroki«. Ker tu predizobrazba ne igra nobene vloge in se kurzi vrše v »jugoslovanskem jeziku«, se je za institut odločil tudi neki 50letni odvetniški kancelist s šestimi razredi ljudske šole. (Primer je posnet iz 33. številke Službenega vestnika zagrebške inženjerske zbornice.)

Iz študijskega načrta, ki ga je nato prejel, je razvidno, da je bil Institut Polytechnique, ki obsega elektro-strojni, gradbeno-arhitektni in univerzitetni oddelek, ustanovljen l. 1920., ter da je pod zaščito A. Brianda, zunanjega ministra in drugih osebnosti. Da je na tem institutu res mnogo slušateljev, pa dokazuje številčna statistika, po kateri je število učencev od l. 1920. do l. 1930. naraslo od 112 na 10.000. Prednosti dopisne šole so v načrtu označene takole: »Zakaj smatrajo nekateri pouk z dopisovanjem za manjvrednega od ustmenega pouka? V obeh slučajih študirajo učenci iste predmete in po končanem pouku dosežejo isti položaj. Torej je jasna prednost, ki jo ima metoda z dopisnim poukom pred ustmenom.«

Da je dopisna metoda tudi veliko bolj individualna, je »dokazano« s tem, da si v šoli marsikdo, ki ni razumel predavanja, ne upa vprašati profesorja za pojasnilo »bodisi iz bojazni da ga ne razjezi, bodisi da ga ne bi tovariši zasmehovali radi nerodnega vprašanja«. Dalje se »skoro v vseh šolah z ustmenim poukom profesorji ne bavijo toliko s pregledovanjem izdelkov študentov in nimajo možnosti, da bolj spoznajo svoje učence«. V dopisni šoli pa se »pošljejo odgovori učencev Institutu v pregled, kjer eden in isti profesor popravlja naloge enega in istega učenca od začetka do konca njegovega študija«. Kako se to vrši pri številu 10.000 učencev, si je kaj lahko predstavljati.

Dalje ugotavlja načrt, da se dopisna metoda uporablja z velikanskim uspehom v vseh naprednih deželah.

V elektro-strojnem odseku so tečaji za monterje, pomočnike inženjerja in inženjerje v gradbeno-arhitektnem odseku pa za pomočnike inženjerja in inženjerje. Vse tečaje v enem odseku je mogoče študirati naenkrat. Najnižja šolnina (za elektromonterski tečaj) je 850 Din, najvišja 5300 Din (za gradbeno-inženjerski tečaj). Razen tega mora učenec nositi stroške za pošiljanje svojih izdelkov na Institut in plačati takse za izpite, ki znašajo od 100 do 350 Din. Ker

pa mora vsakdo, ki hoče n. pr. doseči inženjersko diplomu, pa nima zato potrebne predizobrazbe, obiskovati tudi tečaj za monterja in pomočnika inženjerja, se stroški n. pr. pri elektro-inženjerskem tečaju zvišajo na 8250 Din. Po dovršenih izpiti prejme učenec diplomu in postane »popolnoma sposoben za izvrševanje inženjerskih del in za izpolnjevanje inženjerskih dolžnosti enakopravno z osebami, ki so dovršile odgovarjajočo akademsko višjo tehniško šolo z ustmenim poukom«. Povpraševanje po absolventih politehničnega instituta je zlasti v francoskih afriških kolonijah. Kar se tiče državne službe, pa »se morajo absolventi tega instituta držati predpisov, ki veljajo za tisto državo, v kateri žive.«

Institut obsega tudi univerzitetno sekcijo, ki ima namen, omogočiti svojim slušateljem diplomu na univerzi. »Studenti Pol. Instituta se sprejemajo naravnost v zadnji letnik Normandskega tehniškega instituta, ki traja zanje osem mesecev.« Cena univerzitetnega tečaja je 5000 Din.

Študij na omenjenem institutu traja od 6 (za elektromonterje) do 27 (za gradbene inženjerje) mesecev.

V Jugoslaviji obstoja Jugoslovanska sekcija Politehničnega instituta v Parizu, »ki je bila osnovana po odobrenju Jugoslovanske vlade« in je slonela na zakonu, ki je bil 13. VII. 1934. objavljen v »Službenih novinah«, da namreč »učenci (P. I.) morejo potom prepisa dobiti diplomu inženjerja, ko uspešno položijo izpit na „Conservatoire National des Arts & Metiers“.«

Pokroviteljstvo nad to sekcijo pa so glasom programa iz l. 1931. prevzeli: gg. general Petar Živković, t. č. predsednik ministrskega sveta kraljevine Jugoslavije,

B. Maksimović, t. č. prosvetni minister kraljevine Jugoslavije,

M. Spaljković, t. č. minister kraljevine Jugoslavije v Franciji,

dr. A. Arnautović, t. č. prosvetni referent kraljevine Jugoslavije v Franciji.

Kljub vsemu temu pa je prišel začetkom leta v Beograd ravnatelj tega zavoda, da bi »poveril kakšnemu uglednemu advokatu akcijo za pridobitev pravice priznanja v pogledu enakosti naše diplome v Jugoslaviji.«

Kancelist, ki smo ga omenili v začetku članka, je spričo teh sumljivih okoliščin pismeno vprašal institut, ali je Institut Polytechnique oficijelno priznan v Franciji in prosil, da mu sporoče številko in datum odobritve Jugoslovanske sekcije Pol. instituta. Dobil je zelo previden odgovor, da Institut »ni državna šola, katere absolvente bi državne ustanove zaposlovale v prvi vrsti. Naši gojenci so skoro izključno navezani na privatno industrijo.« Glede odobritve pa so mu najprej sporočili, da ne poznajo točnega datuma, pozneje pa je izvedel, da je bilo dovoljenje dostavljeno preko Jugoslovanske akcije v Parizu od 14. januarja 1929. leta pod št. 64—16.

Ker je bilo očitno, da se v Institutu umikajo odgovoru na vprašanje, ali je ta šola enakovredna tehniškim visokim šolam, je imenovani učenec Instituta vnovič postavil vprašanje, ali bo mogel dobiti institutsko diplomu, kljub temu, da ne obvlada francoščine in ne potuje v Pariz, kot je to navedeno v programu, in ali sme na podlagi te diplome nositi naslov inženjerja in kako je razumeti odstavek v programu, ki pravi, da se morajo absolventi ravnati po zakonskih predpisih, ki obstoje v državi.

Odgovor, ki ga je prejel na to, je še bolj nejasen: »Politehnični institut je francoska šola in tehniku te zemlje — Francije, zakon ne zabranjuje, da nosi naslov inženjer ali inženjer-mehanič itd. Tudi vi morete vršiti inženjerska dela.«

Pravi odgovor na vsa vprašanja je prišel šele 1. maja 1935., od prosvetnega oddelka Jugoslovanske legacije v Parizu, ki pravi med drugim: »Politehnični institut v Parizu služi po svojem ustroju samo za praktično izpopolnjevanje posameznih oseb v privatnih službah in ne daje nobene kvalifikacije za kakršnokoli državno službo po odredbah uradniškega zakona. Šolanje s pomočjo dopisovanja je v jugoslovanski zakonodaji nov način, neznan in nepriznan in učencev ni mogoče oceniti.«

Istočasno pa je Institut razpošiljal okrožnico, ki sporoča, »da je naša akcija, ki smo jo podvzeli pri jugoslovanskih oblasteh — v pogledu priznanja ranga itd. v najboljšem teku.«

Na podlagi vseh teh dopisov je jasno, da je Politehnični inštitut veliko več obljubil, kakor storil, da je to navadno trgovsko podjetje, ki bogati na račun nepoučenih ljudi, ki v upanju na izboljšanje svojega položaja plačujejo težke vsote, da je to omalovaževanje našega šolstva, ko nas v pogledu izenačenja diplome stavi v isto vrsto z afriškimi kolonijami. Dočim se v tem času izobrazba mladine na vse načine zavira, se tu za denar uvaja šarlatanstvo v najvišji meri in je skrajni čas, da se temu napravi za vselej konec.

Zagrebska inženjerska zbornica je to umazano zadevo obravnavala in storila vse, da se Politehničnemu inštitutu prepove vsako delovanje na območju naše države. Tozadevno se je obrnila na vse pokrovitelje Jugoslovanske sekcije ter na prosvetnega, gradbenega, notranjega in finančnega ministra. Ravno tako je pozvala k sodelovanju beograjsko, zagrebško in ljubljansko tehniško fakulteto, Udruženje inženjerjev in arhitektov in vse pooblašene inženjerje v državi. Prepoved bo predlagana tudi v narodni skupščini.

Tudi ljubljanski tehniki so se na svojem občnem zboru zavzeli za to.

S. S.

IN NAŠA BESEDA.

Motto: »Vaša borba je preveč sfanatizirana, da bi jo resno vrednotili, vaše resnice so preveč podobne vam samim, da bi jim mogli verjeti, vaš idealizem preveč prozoren, da bi mu ne videli do dna, vaš nivo prenizek, da bi se mogli kam visoko povzpeti z njim, vaša obzorja preozka, da jih ne bi želeli razširiti, toda vaše metode preveč preračunane, da bi mi ž njimi ne računali.«

M.

Priznamo, »stražarji«, resnično slovenski in sodobni ste, resnično kulturni in krščanski — toda samo, če razumemo pod »slovenstvom« obsevanost, pod »sodobnim« organizirano nizkotnost, pod »kulturo« propad človeškega dostojanstva, pod krščanstvom tartuffovski svetohlantvo — kakor to razumete vi. Priznamo, da tičite do kolen v blatu slovenske »tradicije«, ki nam je dala Luka Jerana in Mahniča, ki je pregnala Prešerna zaradi »pohujšanja«, Gregorčiča radi »bhudaizma«, oblatila Levstika kot izdajalca domovine, ki je metala na Cankarja očitek »tujstva«, ki je od časov, ko so na grmadah gorele prve slovenske knjige, potegnila okoli slovenskega ljudstva visok kitajski zid in katera še danes oblati vsakogar, ki pogleda tja čez z izdajalcem, tujcem, protislovencem, kulturnim boljševiskom, sovražnikom dobrega, katoliškega slovenskega ljudstva itd., itd.

»Straža v viharju« je prišla laui na univerzo v grozeči pozi sfanatiziranega jezuita — v levici križ, v desnici kranjski krepolec, navdušeno pozdravljajoč »vodjo« španskega rimsko-katoliškega naroda — Gil Roblesa, ki ga njegovi pristaši, kakor je pisal »Slovenec«, pozdravljajo z dvignjeno desnico — fašističnim pozdravom. Takrat je »Straža« v uniformi našemljenega kranjskega veterana mogla vzbuditi le smeh in pomilovanje, toda iz tega, dokaj komičnega »lističa« smo nena doma dobili pravi, stoprocentni revolverski list, ki je v svojem žanru prekril in nadkrilil celo »Pohod« ni pohodovšino. Strani, prej posvečene dokaj banalnimi, tercijskim razmišljanjem, je napolnila kriminalistična literatura. O tem so nas poučile in prepričale zadnje številke »Straže v viharju«, ki so z moralnim nivojem, edinstvenim tudi za naše razmere, anatemizirale vso slovensko kulturno in literarno tvornost naših dni. V podrobno razpravljanje o teh smradljivih »bombah«, ki jih meče »Straža« v zadošno ozračje našega javnega življenja, se ne bomo več spuščali.

Naša dolžnost je samo, da kot glasniki svobodne akademске mladine branimo prosto in neovirano uveljavljanje proste in svobodne besede ne samo v kulturnem in znanstvenem žarišču vseh Slovencev na vseučilišču, marveč v našem javnem življenju sploh!

Naša dolžnost je, da kot glasniki demokratičnih načel in človeške morale do skrajnosti branimo vseučilišče pred vdorom kakršnegakoli — poganskega ali »krščanskega« nasilja, da pokažemo brezobzirno na vsakogar, ki bi hotel narediti iz univerze instrument za svoje nizke tendence.

In danes predstavlja klika sfanatiziranih »Stražarjev« edino in resnično nevarnost za svobodo besede, prostega duhovnega razgleda in znanstvenega raziskovanja na univerzi. Danes »Straža« v smislu svojega mračnjaska klerofašizma zahteva dobesedno potvarjanje zgodovinskih dejstev pri predavanju zgodovine, literature, filozofije in celo etnologije na srednjih šolah — jutri vam vrže svoj črni jezuitski plašč čez vse znanstveno delo na univerzi.

Mi smo glasilo mladih slovenskih nitektualcev, generacije, ki si mora po nujnosti časa, kamor je postavljena, priboriti jasen, čist razgled po zamračenih obzorjih slovenskega in evropskega kulturnega, socialnega in političnega življenja, ki mora živeti in iti s časom, da ne bodo šle okovane pete zgodovine preko nje in njenega ljudstva.

Zato moramo v smislu uničenih, ubitih življenj in opljuvanih idej naših največjih, zato najbolj pregananih osebnosti — Trubarja, Prešerna, Levstika, Cankarja in vseh, ki so se preganjani, pozabljeni, doslovno zadušili v močvirjih slovenske zaostalosti in reakcije — obsoditi nizkotno početje svojih akademskih »tovarišev«, ki pod visokodonečo frazo borbe za »katoliška in slovenska« načela pišejo eno najsramesnejših strani zgodovine slovenskega študentstva.

Ako je »Akademski glas« ves zasidran v problemih slovenskega študentstva, njegovega naroda in njegove kulture zastavljal vse svoje sile borbi za pravice, ki gredo mladini na vseučilišču in izven njega, ako je v težkih finančnih razmerah polnil dolge stolpice zgolj z življenjskimi in studijskimi problemi, ki se tičejo vseh slovenskih studentov brez izjeme, ako je posvečal med vsemi slovenskimi časopisi največ pozornosti zgradbi univerzitetne knjižnice — potegne »Straža v viharju« kratkomalo črto in napiše brez pomisleka pod vse to njegovo delo: kominterni.

Podobnih dejanj ne pozna in morda ne bo več doživela zgodovina slovenskega akademskega življenja.

Ne sodimo, da bi bilo potrebno kazati na posebno nesramnost in rafiniranost tega rutiniranega trika gospodov »stražarjev«. Absurd in laž se razkrijeta sama. Laž morda hipoma škodi onemu, proti kateremu je naperjena, nazadnje se obrne proti lažniku samemu! — Ugotovljamo samo: z dejstvom, da je neka komunistična frakcija na Dunaju, kakor piše »Straža«, baje uvidela potrebnost, da se Slovenci bore za zgradbo svoje univerzitetne knjižnice, hoče stražarska strategija kompromitirati to akcijo, voditelje akcije in z njimi »Akad. glas« — ki je o knjižnici največ pisal — pa razorožiti! Dalje: ker se je kominterni izrekla za podporo vsakemu pacifističnemu in protifašističnemu gibanju, se mora »Straža« postaviti proti ideji in borbi za mir, saj bi sicer mogli očtki, da je sleherni pacifist tudi marksist, komunist, boljševek itd., leteti nazaj na njo samo. Tako je torej »Straža« v smislu svojega brezglavega fanatizma obogatila slovensko kulturno zgodovino za dokument kulturne sramote, ki bo med drugim groteskno pričal, kako sta se nekoč parila in bratila kranjska zaostalost in evropski fašizem 20. stoletja.

Dalje: ako »Straža« podtika vsebini našega slovenstva nepristnost in še neke posebne namene, jo vprašujemo, kdo je njej diktiral slovensko orientacijo? Ali tudi agenti in okrožnice kominterne? Ali smo mar po njeni sholastični logiki prisiljeni, da gledamo v kričanju stražarskih lutk, prikrojenih po dobro premišljenih modelih misteriozne znamke »Ehrlich« — kaj več kot navaden hokus-pokus?

In ker hočemo pogledati še dalje pod gube njenega tartuffovskega plašča, ugotovljamo:

»Straža v viharju« hoče v smislu svojega tipičnega klero-fašističnega fanatizma (tega nepopularnega »vzdevek« se sicer na vse pretege, a neprepričljivo brani, ker za to definicijo govorijo dejanja in njene izjave) z objavljanjem pristnih ali nepristnih okrožnic kominterne kompromitirati vsak zagovor najosnovnejših človeških pravic, demokracije, svobodne besede in svobodne misli, pritisniti hoče nazadnje na vsako besedo o slovenstvu, če ne prihaja iz njenih ust, pečat neiskrenosti in celo izdajalstva in laži, ožigosati sleherni zagovor pacifizma za komunistično propagando in končno, razkričati vso borbo za študentske pravice kot diktat nekih »temnih sil«. Tako moremo nazadnje razumeti razdiralno delo te skupinice na univerzi, ki hoče zgolj zavzeti postojanke po strokovnih društvih in celo

seminarjih, in končno razumemo tako tudi njen nastop ob zadnjem štrajku.

Zato jo obsojamo kot protišudentsko in protikulturno — ne le mi, marveč vsa študentska javnost, da — celo velika večina katoliških akademikov samih.

Starejša generacija katoliških kulturnih delavcev je že obsodila »Stražo« z najodločnejšim protestom proti njenemu akulturnemu, moralno in kvalitetno nekvalificiranemu početju. (Izjavo najodločnejšega slovenskega gledališkega kritika, književnika-katoličana F. K., smo prinesli v eni prejšnjih števil, ponatisnjeno iz »Slovenca«). Sedaj se po vseh znakih sodeč pripravlja nov afront na predstavnike katoliškega svetovnega nazora v slovenskem kulturnem življenju.

In na univerzi? Zopet in znova ugotovljamo, da predstavlja klika okoli »Straže« odločno neznančno manjšino proti nemi večini katoliških akademikov, ki pa so ji danes zamašili usta — češ, da tolerira marksizem. Toda vse kaže, da bo kmalu tudi ta večina našla možnost, da spregovori in obenem s starejšimi katoliškimi kulturnimi delavci obsodi početje, ki je v škodo tudi katolicizmu samemu.

H koncu samo še besedo in resen opomin: Ako »Straža« obsoja našo ugotovitev, da je g. dr. Ehrlich spiritus agens njenega pisanja in »pokreta«, kot podlo, in obenem oficialno in svečano potrdi našo ugotovitev in nas zopet opozori, da je vse to njena »interna«, intimna zadeva, ki naj se v njo ne vtikamo — moramo mi izjaviti sledeče:

V Ljubljani je posebna institucija, policija imenovana; ako je »Akad. Glas« napisal karkoli nezakonitega ali protizakonitega, bo policija sama ukrenila potrebne korake in predala krivce za to postavljenim oblastem. Ako pa ima »Straža« kake pravice in dolžnosti, ki sicer pripadajo tem institucijam — potem, gospoda, s kartami na dan — pokažite svoje legitimacije! P.

/muči

že od Din 145.— kompletne, s stremeni in palicami, a

dralke

že od Din 80.—, pa tudi vso opremo kupite pri tvrdki

A. GOREC, D. Z O. Z.

LJUBLJANA, poleg nebotičnika.

Akademiki uživajo poseben popust!

PISMO IZ MARIBORSKIH SREDNJIH ŠOL.

Da je srednješolski učni sistem neživljenjski in srednješolski urnik prenatrpan s predmeti, ki naj bi študenta čim bolj zaposlil, in mu tako odvzel možnost izvenšolskega udejstvovanja in možnost samostojnega razmišljanja, tega nam ni treba utemeljevati. Zanimivo pa je, da moramo ravno od svojih profesorjev slišati dan za dnem, da smo mladina brez vsakega interesa za šolo in za aktualne probleme, mladina, ki se izživlja v sportu in flirtu. Čast smo imeli celo zvedeti od svojih profesorjev, da jim nismo prav nič več kot objekt, kot klop ali miza v učilnici. Na drugi strani pa se nam vsaka naša iniciativa za delo stokrat pretiplje in ovoha, ali morda ne tiči za njo kaj nevarnega, preden se nam dovoli oziroma navadno ne dovoli, da bi prišli z njo na dan. Tako nas vzgajajo, in baje za življenje.

Borbe, ki jo že nekaj let vodi grupa ljubljanskih katoliških akademikov proti vsem sebi nasprotnim elementom, češ, da se bori proti marksizmu, se je razširila tudi na mariborske srednje šole. Do nedavnega so bili »marksisti« na mariborskih srednjih šolah nepoznani. Zadnja leta pa se tega vzdevek krog ljudi, ki ima dobre zveze s klico okoli »Straže«, poslužuje ob vsaki priliki, kadar je treba pobiti nasprotnika. »Marksist« je postala psovka katoliške mladine. In marksizem vidijo povsodi; ako nastopaš proti fašizmu, si marksist; ako se boriš za načela pacifizma, si marksist. Skratka, ako vstaneš in spregovoriš besedo, ki njim ne gre v račun, si marksist. Pri svojem nastopanju so skrajno ozkosrdni in hočejo na vsak način razširiti svoj vpliv na vso

šolo. Jasen dokaz njihove nekritičnosti je mariborski dopis v 5. številu. »Straže v viharju« pod naslovom »Anketa o srednji šoli«. Informacije za ta dopis so vsekakor prišle iz vrst teh ljudi. Članek iznaša popolnoma neutemeljene trditve in napada profesorje, češ da predavajo svoje predmete pristransko, da skušajo prikazati Cerkev kot oviro vsakemu napredku, da prodajajo svojim dijakom razne deterministične in materialistične teorije kot dogme, da celo skušajo opozarjati na komunizem kot na »edinega, od katerega nam je kaj upati«. Vsakdo, ki vsaj malo pozna razmere na srednjih šolah, uvidi, da so te trditve glasilo izmišljene in plod fantazije nekaterih prenapetih. Dejstvo je, da se predmeti, ki jih pisec navaja v »ilustraciji«, predavajo popolnoma objektivno ali po najnovejših znanstvenih dognanjih, ali pri večini predmetov po knjigah, aprobiranih od državnega vodstva. Vprašujemo se le, kako spravljajo ti ljudje tako blatenje in obrekovanje v sklad s svojo »visoko moralno«.

Nikakor nimamo namena s tem braniti današnje srednje šole. Nasprotno! Uvidimo sami, da je vzrok temu, da je danes mladina življenju tako pasivno ob strani, baš v tem, ker se mora mlad človek učiti za šolo, ne pa za življenje. Zdi se nam, da, če bi imel »reformator iz kroga okoli »Straže« kaj besede pri srednješolski vzgoji, bi srednješolec po dovršeni maturi res ne poznal drugega kot Tomaža Akvinea, Slomška, Mahničarja in »Quadragesimo anno«, katere bi moral znati na pamet. S tem smo hoteli povedati, da so na srednji šoli zavlada med mladino prav tako kot na univerzi. Da je pri tem vsako delo oteženo in da največ trpi pri tem kolegijski in skupnost, ki je danes tako potrebujemo, to si lahko mislite.

UČITELJIŠČNIKI NA PEDAGOGIKO, DRUGAM NE.

V Akad. glasu z dne 2. nov. t. l. čitamo v članku »Učitelji na univerzi« med drugim željo, da se učiteljskim abiturijentom dovoli dostop na vse stroke filozofije. Poznejši poborniki učiteljskih zahtev bi to brez dvoma raztegnili na vso univerzo. Zato moramo v tej točki zavzeti načelno stališče, kajti po današnjem niskem stanju srednjih šol se zdi učiteljska zahteva več ali manj opravičljiva; podrobneje hočem stvar osvetliti v naslednjem.

Gimnazijec ima pred učiteljskim prednost glede jezikov; zlasti velja to za humanista (pisec teh vrst tudi ni humanist). Znatno plus ima prvi tudi v matematiki (analitična geometrija, infinitezimalni račun, opisna geometrija). Za ostale predmete bi se moral spuščati v podrobnosti, kar pa bi zavedlo predaleč. Učiteljski ima prednost glede pedagogike, k čemer se še povrnem. To bi bilo zgolj suho naštevavanje. V poštev prihaja še načelna in temeljna razlika: Učiteljske pripravljajo človeka na končni smoter, iz česar sledi med drugim tudi poudarek na praktični plati; gimnazija pa (in to danes bolj kot kdaj prej) tega namena že od začetka nima in nudi zgolj teoretično izobrazbo in tako še mladem dijaku (ki je seveda voljen delati) veepi, rekli bi, znanstvenega duha.

Za vstop na tehniško fakulteto manjka učiteljskemu matematična podlaga, za jus in medicino vsaj latinščina, za teološko je pa itak treba individualne orientiranosti. Na filozofski fakulteti je učiteljskemu študij otežkočen radi neznanju modernih in klasičnih jezikov. Zakaj že novinec mora prinesiti s seboj smisel in zanimanje za finese jezika in za primerjalno jezikoslovje, za kar je seveda potreben študij več jezikov. Za zgodovino manjka jezikovna podlaga; si morete misliti študij virov brez latinščine? To pa je za znanstvenika (kar se tako poudarja) nujno potrebno; saj kdor bi hotel študirati zgodovino »kar tako«, bi bil kvečjemu učen obrtnik; avtomat, če hočete. Fizika, kemija in matematika hodijo precej roko v roki, zanje je spet potreben temelj — matematika. Edino glede pedagogike moremo priznati učiteljskemu prostost, seveda pod pogojem, da obvladajo tuje jezike (za kar je v konkretnem primeru vsaj v naših razmerah potreben lastni interes), da jim je tako dostopna literatura. Da imajo učiteljski glede pedagogike res prednost pred drugimi, je treba objektivno priznati; pa ta prednost

najbrž ne bo spet taka, da bi učiteljski tako visoko nosili glavo kot jo v resnici nosijo. (Na tozadevne ugovore sem pripravljen postrčiti tistemu, ki bi tega še ne vedel, s konkretnimi primeri!)

V zvezi s pedagogiko bo kdo našel ugovor, da je v praktičnem življenju pri profesorskem poklicu itak poudarek na pedagoški plati in da bi v stroki bolj praktično (bolj površno) verzirani absolvent zadostoval. (Da namreč ne morejo biti temeljito verzirani, kaže primer glede zgodovine.) Proti temu imam socialni argument. Zakaj naj bi manj izobraženi odjedali kruh vrednejšim, in to celo v današnjih razmerah, saj polovičarjev je žal tako preveč! Slabše podkovan profesor pa itak ne more poučevati v vseh razredih. Kar pa se tiče pedagoške predizobrazbe, bi bilo pa tudi na mestu pogledati v praktično življenje in konstatirati, da je pedagogika predmet kot drugi, učiteljski pa lenuhi kot drugi, in se torej pedagogika (tu mislim vedno zraven tudi metodiko) prime le tistega, ki je za to individualno usposobljen in ki jo je študiral tudi izven učiteljskega. Kdor pa za to nima prave podlage, mu tudi učiteljske ne bo nič koristilo. Martin v Zagrebu, Martin iz Zagreba. Spet bo kdo ugovarjal, da bo nedostatek v znanju pristoril s strokovnim interesom ali pa bo klical na pomoč talent, ki mu grozi pokop. Opravičilo glede interesa je brez dvoma zgolj formalno; kako si je namreč možno predstavljati, da bi kdo svoje zanimanje za pedagogiko prenesel n. pr. na tehniko. To bi bila kvečjemu splošno neorientirana mladostna natura ali po domače zguba. Poleg tega je dvomljivo, da bi se nedostatek dal povsod temeljito popraviti. Zgolj zato, da bi hodil množit vrste duševnega proletarijata, pa menda ne bo nihče zahteval privilegijev! Kar se pa tiče talentov, ki bi bili radi drugih prikrajšani (bogme redki), pa velja poleg pravkar navedenega še tole: Nobena pravna norma ne more idealno ustreči razmeram, ampak je prikrojena na povprečen primer. To je veljalo, velja in bo veljalo. Sicer pa, kakšna anarhija bi nastala, ko bi morali vse ljudi upoštevati. Saj če smo točni, moramo reči, da gre tudi iz drugih slojev dosti talentov v nič. Vsako omilitev njim v prid bi izrabila masa nezmožnih.

Glede pedagoškega kluba pa to-le: Če je ta klub agilnejši, je to izraz nujnega psihološkega zakona, ki ga opazimo pri vseh malih skupinah v analognih prilikah. Tu je to tembolj gotovo, ker prinesejo učiteljski te pogoje že s seboj. Ekskurzije in referati — nič posebnega (zlasti prvo)! O znanstveni vrednosti ped. kluba, pa oprostite, da dvomim na podlagi izjave, da v njem ni svetovnonazorskih trenj. (Tako namreč razumem sicer previdni in dvoumni izraz politikanstvo; na banalna politična prerokanja avtor cit. članka menda vendar ni mislil?) Res so v pedagogiki in metodiki poglavja, ki nimajo prav nič opraviti s svetovnimi nazori, a še več jih je, kjer je to zelo aktualno. Kako naj pedagog-znanstvenik prezre moderne svetovne nazore (odn. če tem pripada, starejše)! To bi bila nekritična znanost, kar pa je nekako tak pojem kot n. pr. okrogel kvadrat.

Resumiram: Učiteljski naj imajo dostop na pedagogiko, drugam pa ne! T. A.

*

(Opomba uredništva: Dopis tovariša T. A., s katerim se marsikdo morda ne bo strinjal, objavljamo, ker nam je veliko na tem, da se to važno vprašanje vsestransko osvetli in predela.)

MIRAN JARC, NOVEMBRSEKE PESMI.

Nova pesniška zbirka enega naših nekdanjih najizratitejših povojnih ekspresionistov je posebno značilna ne samo v estetskem, marveč predvsem v psihološkem in svetovnonazorskem pogledu. Med Jarčevih pesniško zbirko »Človek in noč« (1927) in »Novembrskimi pesmimi« leži ne samo pesnikov notranji preokret iz navpične perspektive — človek: vesolje, časnost: večnost v horizontalno perspektivo — človek: družba, čas: razvoj, marveč skoro deset težkih, človeka in družbo vtesnjujočih, mračnih, brezizhodnih let. Ta čas je v krutosti in neizprosnosti svojih socialnih paradoksov moral vreči dovzetnega človeka — kaj šele lirika! — v dva nasprotja: ali v beg iz sebe v svet, med ljudi, ali k umiku vase, v

opojno, tolažečo samotnost. Jarc je tu naredil kompromis: preveč je še v njem duhovne ekstaze ekspresionizma, da ne bi hotel biti več »Skrivnostni romar«, in če je z daljne, samotne poti skozi noč prišel v »prozaičen dan« »Novih ljudi«, je njegov pogled še nevajen sumeče svetlobe, njegove »Bele roke« še vedno drhte ob dotiku »Hlapca Andreja« in v njegovem »Nemem« (Rodenbachovskem mestu« in »Pesmi o družbi« še pojo iz daljave zvoki »Godbe« se potapljaajoče se ladje«.

V Jarčevi poeziji je še vedno nekaj kosmične groze ekspresionizma, še vedno strah pred brezupno tišino, ki je mrzlo lila iz »mesečinskega« veselja v samotne krike »človeka iz noči« — toda ta groza je sedaj prenešana iz imaginarnega človeka in imaginarne veseljuosti v stvarnega človeka, v družbo in med stvari, ki pa jih Jarc v svojem novem jeziku še ne zna prav poimenovati. To se pravi: ako je imel poprej (Človek in noč) v svojem kosmosu lasten stil, mu sedaj v »Novembrskih pesmih« izraz še ni prečiščen.

Zbirka je psihološko in estetsko še neubrana in neenaka, a v njej se že jasne zvoki nove, močne, prečiščene in prerocene pesmi, ki nam jo zapoje morda Miran Jarc. —rč.

PROBLEMI MEDICINCEV.

Ni bilo menda v zadnjih dveh letih občnega zbora našega društva, ki bi, kljub dovolj veliki udeležbi, potekel ob tolikem nezanimanju večine članstva, kakor ta zadnji 6. decembra. Le nekaterim, ki so bili neposredno prizadeti, t. j. par odbornikov in nekaj tovarišev, ki so postavili predloge, se je zdelo vredno, da sploh kaj povedo.

Iz poročil bivšega odbora nastane naslednja slika o položaju in delu na naši fakulteti in v našem društvu:

Na medicinski fakulteti je letos 15 slušateljev več ko lani, v I. semestru se je vpisalo 43 tovarišev in od teh v naše društvo 30. — Največjo nalogo našega društva — zgraditev nove bolnice — je sprejela v svoj delokrog tudi »Akademska akcija«, tako, da vodimo zdaj to borbo skupno. V bolnici sami, kjer bi naj dobili med drugim na razpolago razni statistični material, vladata dve mnenji glede graditve nove bolnice, eno za, drugo proti, in je zato borba še bolj otežkočena. — Tudi za drugo svojo zahtevo, za odobrenje kreditov za opremo anatomske predavalnice smo se borili skupno z »akcijo«. Zaenkrat je edini uspeh to, da je dana postavka Din 145.000 v izredni proračunski predlog, glede katerega pa je baje malo verjetnosti, da pride še pred narodno skupščino. — Odbor je mnogo delal tudi na tem, da se uvedejo predavanja za 5. semester, in sicer iz kirurgije in interne medicine. Treba je bilo le dovoljenja za uporabo potrebnih prostorov v bolnici, kar so nam pa odrekli, češ da je v bolnici že tako ali tako premalo prostora. Potrebno je bilo odposlati mnogo prošenj, tako upravi bolnice, ministrstvu, banu itd., predavanja pa se seveda med tem (razen enega) niso vršila in tako je pravzaprav za letos že prepozno. Pač pa je uprava bolnice, po najnovejših vesteh, dovolila hospitiranje na internem in kirurškem oddelku, to pa samo 4 slušateljem hkratu. Jasno je, da je boljše to kot sploh nič, jasno je pa tudi, da bi bila prava klinična predavanja neobhodno potrebna za 5. semester. Izmenjava praktikantov-inozemcev je delala odboru sitnosti, ker je bolnica odrekla vse: hrano in stanovanje. Potrebno je bilo delati nato posebej prošnje za hrano na zunanje ministrstvo in za stanovanje na Oražnov dom. — Naše društvo je uvedlo tudi »Stenski časopis« za aktualne medicinske probleme, ki je bil zelo simpatično sprejet. Objavlja se nam tudi društvena čitalnica. Po poročilih je bila izvoljena naslednja skupna lista: predsednik: Poljanšek, podpredsednik: Koh, tajnika: Zidarič, Žakelj, blagajnika: Južnjič, Ravnihar, knjižničarja: Valenti, Sadnikar, gospodarica: Jerina.

Nato je bilo predlaganih 7 samostojnih predlogov: 1. »Zdravstvena zaščita študentov«. Ker od leta do leta boleha vedno večji odstotek študentov, posebno na tuberkulozi, naj se uvede obvezna zdravniška preiskava vseh študentov ob vpisu v zimski semester in seveda v slučaju potrebe da takojšnja možnost zdravljenja (tov. Baebler).

2. D. M. naj skupno z UZF uvede poljudna medicinska predavanja, kot n. pr. tuberku-

loza kot socialna bolezen, vprašanje bolniških blagaj, socializacija medicine itd., ki se naj vršijo vsakih 14 dni na univerzi za slušatelje vseh fakultet (tov. Ravnihar).

3. D. M. naj podpiše zahtevo po popolni amnestiji (tov. Župančič).

4. D. M. naj začne akcijo za znižanje vseh taks na naši fakulteti. Institut naj dobiva stalne večje dotacije iz Beograda za svoje vzdrževanje, ne pa da ga povečini podpiramo le študentje s plačevanjem previsokih taks (tov. Tavčar D.).

5. D. M. naj sprejme v svoj načrt postavitev zelo potrebne ledenice za anatomski institut (tov. Gabrovšek).

6. pri podeljevanju počitniških praks naj se upoštevajo tudi tovariši iz 5. oz. 6. semestra v razmerju 3:2 do 4. semestra (tov. Zgonik).

7. D. M. naj doseže na dekanatu uvedbo izrednih terminov za kemijo za slušatelje 5. semestra. Ti termini so bili pred kratkim časom še dovoljeni (tov. Kuret).

Vse te predloge je novoizvoljeni odbor sprejel in pričakujemo, da jih bo tudi vsaj deloma uresničil. — Zeleti je, da si bo znal novi odbor poiskati več stika s članstvom in da bo tako poživil zanimanje za potrebe medicincev in med. fakultete, kakor tudi vseh študentov in cele univerze med nami, ki smo se na obnem zboru zdeli nedostopni za vse.

J. V.

ZAHTEVE TEHNIKOV

ZSKTF je v petek, 6. t. m. polagala račune za svoje delo. Uvodoma so navzoči s kratkim molkom počastili spomin nedavno umrlega tovariša Fr. Gneзде, nato pa so sledila izčrpna poročila, ki so podala verno sliko neprestanega boja tehnikov za svoje strokovne pravice.

Odbor je v preteklem poslovnem letu usmeril svoje delo v dve strani: za izpopolnitev tehniške fakultete in za ustvaritev reprezentančne organizacije vseh študentov ljubljanske univerze.

Ugotoviti je treba, da uspehov na eni kakor na drugi strani še danes ni. Čeprav je zveza tehnikov ponovno pošiljala dekanatu deputacije in resolucije za izboljšanje nekaterih najtežjih nedostatkov kakor: pomanjkanje študijskih prostorov, nezadostna oprema predavalnic, risalnic in laboratorijev, shranjevanje koles v kleti med premogom in drvini itd., obstajajo te pomanjkljivosti, ki imajo zelo neugoden vpliv na uspešni potek študija, še danes, ker na dekanatu ni bilo razumevanja za to; če pa se je pokazala dobra volja, je ugodno rešitev preprečil birokratizem, ki se vedno bolj vriva tudi v univerzitetne urade.

Akcijo za razširitev tehnike (gradnja hidrotehničnega in kemičnega instituta) je odbor vodil skupno z Akcijo za izpopolnitev univerze in s prizadevanji strokovnih klubov. Tudi tu ni mogoče pokazati dejanjskega uspeha, vendar se je posrečilo pridobiti na merodajnih mestih zanimanje in obljube za kredite. Vsekakor pa bi bilo boljše, če bi se takšne akcije vršile na podlagi generalnega stavbnega načrta za izpopolnitev univerze. Na ta način bi se moglo njihovo delovanje veliko bolj smotreno in sistematično izvajati.

Tudi pri tisti strani dela zveze tehnikov, ki se je kazalo v prizadevanju za ustanovitev nove študentske reprezentančne organizacije, ne moremo govoriti o uspehu. Sicer se je osnoval meddruštveni odbor, ki obstoji iz delegatov strokovnih in kulturnih društev, toda ta je le prehodnega značaja in se sestaja samo po potrebi; tudi struktura tega odbora ne ustreza zahtevam reprezentančne organizacije (gl. Ak. gl. I. III. št. 21.), ki jo morajo tvoriti le strokovna društva. Da se to vprašanje še ni moglo povoljno rešiti, ne smemo pripisovati krivde tehnikom, ki imajo v tem odboru predsednika, ampak drugim faktorjem, ki so izven moči študentov.

Ravnokotno je treba odboru priznati delavnost za strokovne zahteve, ki se niso mogle v polnem obsegu doseči vsled nezanimanja merodajnih oblasti. Sicer pa kaže, da bo imel letošnji odbor v tem pogledu več uspeha.

Govorilo se je tudi o počitniških praksah, o zdravstvenem fondu, o pravilih Zveze tehnikov Jugoslavije in o spremembi pravil Zveze strok. klubov tehniške fakultete v Ljubljani. Izjava rudarjev proti ukinitvi rudarskega oddelka je naletela na splošno odobravanje. Prav tako so zborovalci soglasno sprejeli zahtevo po amnestiji političnih obsojencev, med katerimi so tudi nekateri tovariši s tehnike.

Za novega predsednika je bil izvoljen tov. Torkar, elektrotehnik.

NATEČAJ ZA NAJBOLJŠO NOVELO.

Opozarjamo vse, ki se nameravajo odzvati našemu natečaju za najboljšo novelo iz sodobnega študentskega življenja, da je zadnji termin za sprejem prispevkov 26. decembra 1935. — Uredništvo.

UCENCI PROF. DR. IVANA PRIJATELJA

bodo izdali ob 60 letnici njegovo delo »Duševni profili slovenskih preporoditeljev«, ki jo slovenski javnosti in študentom toplo priporočamo. Naroča se v slovanškem seminarju.

TENDENCNA ZLOBA ALI KAJ?

S prvim decembrom so pričeli izdajati tovariši iz Jadrana štirinajstdnevnik »Naša misel«. Po dolgi dobi letarje, ki jo je zadnja leta preživljal ta klub, je začelo tudi med našimi tovariši Jugosloveni precej

vretili. Prvi znak tega novega življenja je bilo osnovanje »Edinstva«. Tem tovarišem niso več zadostovale obledele ideje predvojnega liberalizma, pa so se oprijeli radikalnega nacionalizma odnosno nacional-socializma. Pa tudi v »Jadrane« samem se je na zadnjem obnem zboru pojavila močna opozicija proti poti in ideologiji, ki jo je menda že pred štiridesetimi leti v osnovi začrtala in postavila dunajska »Slovenija«.

Pričakovali smo, da bo naš novi tovariš ravno znak in nosilec te razgibanosti, in priznati moramo, da smo se motili. Vsaj prva številka zelo zelo spominja na medlost in neaktualnost »Vala«, — na medlost in brezkrvnost, ki karakterizira življenje »Jadrana« že nekaj let sem.

Začudil nas je le napad v prvi številki novega lista na »Akademski glas« v zadevi nekoga gospoda predavatelja. Začudil tembolj, ker je izzvenel popolnoma v smislu stare jezuitske taktike in morale, ki preveva naše katoliške tovariše okoli »Straže v viharju«. Vsa sredstva za doseg cilja. In smoter tega napada je menda bil, da se rehabilitira čast in ugled tega gospoda na univerzi, in da se ga uvrsti v že prav čedno vrsto zaslugarjev za našo biblioteko. Ne vemo, kaj je pripeljalo naše kolege, da so se lotili tega nehvaležnega posla in pričeli lomiti kopja nad »Akademskim glasom«. Preveč verjamemo na čast akademika, da bi mu mogli očitati, da zavestno spravlja zadevo na drug tir. In zelo se nam zdi, da se boste morali, ravno tako kot tovariši okoli »Straže«, boriti po navodilih drugih in za interese drugih. Le bojimo se, da ste napravili s tem napadom prav malo uslugo inspiratorjem tega članka. Uspeh bo le ta, da se bo o tej stvari, ki je dvignila toliko prahu na naši univerzi, še mnogo več govorilo, kot bi se komu zdelo prav. In zato smo Vam hvaležni.

Zalostna je le vaša uloga pri tem. Le slep ni treba biti, pa človek ve, odkod lete strele. Tovariši! In prav to je tragično in komično obnem.

Kljub temu nas veseli, da ste začeli izdajati svoj list. Kajti če boste hoteli biti res življenjski, se boste v njem borili za prav iste interese kot so naši: Interese slovenske univerze in slovenske kulture. In zato vas pozdravljamo. Borite se za svoje prepričanje brez ozira na levo in desno, borite se z elanom in voljo mladega človeka. S tistim elanom in tisto voljo, ki nam jo mladim ljudem daje naše poštenje in naša vera v bodočnost. Ne naslanjajte se na ljudi naše žalostne preteklosti, ker bo sicer šel čas in dogajanja preko vas, kakor bo šel preko njih.

»STRAŽA« ZELO SAMOZAVESTNO GOVORI,

kakor da bi zastopala v svojem pisanju strnjeno skupino slovenskih katoliških akademikov. A v resnici je v tem taboru zelo močna opozicija, ki si je izvolila svojega predsednika v »Akademski zvezi«. In tega predsednika hočejo stražarji onemogočiti. Zato so ga poslali v žerjavico po kostanj. Govoril naj bi v imenu kat. akademikov, češ da ne odobravamo stražarja kot sredstva za doseg strokovnih interesov — iz moralnih razlogov. Z enim udarcem so zadeli dve muhi: opozicionalnemu predsedniku so pripravili blamažo in nekako desavuirali skupno študentsko fronto. A vse skupaj je bil samo polom za stražarje.

DNE 11. XII. SE JE VRSILO

nadaljevanje obnega zbora Akademске Zveze, na katerem so prečitali resolucijo, da »Straža v viharju« ne govori v imenu vseh katoliških akademikov. Do glasovanja ni prišlo, a opozicija, ki vztraja na resoluciji, je zadnjič dobila večino.

V ZALOŽBI BIVŠE KATOLISKE BUKVARNE

je izšla v prevodu knjiga sovjetskega mineraloga Fersmanna »Iz življenja kamnov«. To knjigo so pohvalili tudi katoliški kritiki. (td. v »Slovenec«.)

Vidimo, da slov. katoliški kritiki ne zastopajo tako stroge linije kot »Straža v viharju«, ki dosledno odklanja vse, kar ni katoliško. Čakamo le še, da bo »Straža« udarila tudi po tej knjigi, po založbi in prevajalcu.

»STUDENSKI ŽIVOT«.

V Beogradu je izšel nov študentski časopis »Studentski Život«. Značilno zanj je, da bo izhajal po potrebi in to zaradi materialnih neprilik, s katerimi se morajo boriti študentski listi, kakor z obžalovanjem ugotavlja uredništvo. List ima namen, pisati o aktualnih vprašanjih vsučiliške mladine. V svoji prvi številki prinaša ponatis članka »Akademskega glasa« »Enakopravnost visokošolk«, z navedbo vira. Sledi obširno poročilo Tehničnega združenja (gradbeniki) in splošni članki v zvezi s študenti. — Po podatkih Beograjske univerze je 1330 študentov jetičnih. — Beograjske študentske menze: Opšta študentska

menza, Udruženje jug. medicinarov, Menza vojvodjanskih akademikov, Menza agronoma Zemun. — Kakšna predavanja je imelo »Udruženje protiv tuberkuloze«: 1. Večer sodobne književnosti; 2. Civilizacija in suženjstvo; 3. Anglija po volitvah; 4. Specializacija ekonomske geografije. — Beograjska občina je votirala 400.000 Din (štiristotisoč) za dograditev doma visokošolk, ter se zavezala, da ga bo dotončala. Dom je že nekaj let nedovršen.

NEMČIJA.

»DER DEUTSCHE STUDENT«.

novembrska številka, kljub obsežnosti suhoparna propaganda vladnih načel nacističnega mladinskega vodstva.

Nekaj naslovov iz revije: Tradicija, volja, uspeh! Fronta mladega dela. Nemški socializem. Proglas notranjega ministra Fricka, dalje Göringa, dva proglaša študentskega vodje Feickerta, kjer propagira delo in zvezo intelektualne in delavske mladine (Reichsberufweltkampf).

Značilni so citati, ki jih zaslediš. N. pr.: »Wer Hitler dient, dient Deutschland, wer Deutschland dient, dient Gott.« Baldur v. Schirach.

V rubriki »Misel in glas« so različna zbadanja, polna klicajev in vprašajev na račun emigrantov in židov. Celu v oglasih zaslediš isto miselnost. Knjige, ki jih nudijo mladini, so take:

Osnove vojaške vzgoje iz zbirke nacional. social. vzgoje, Človeške rase, Hitler v svojih gorah. 96 strani z 90 slikami.

Iz poezije odlomek pesmi »Deutschland erwache«, ki jo mora znati vsak Nемеc na pamet:

Sturm, Sturm, Sturm!
Dröhnen soll sie und gellen, die Luft,
rasen, rasen im Donner der Rache.
Läutet die Toten aus ihrer Gruft,
Deutschland, erwache!

KANADA.

Okt. številka »The Student«, glasilo študentske lige v Kanadi, razpravlja o problemu (nam tako znamen) taks in šolnin, s katerimi morajo študentje uravnovesiti prosvetni budžet. Takse se v vseh pokrajinah Kanade zvišavajo, medtem ko imajo študentje kljub večjim stroškom manjšo možnost zaposlitve po dovršenih študijah.

Nadaljni članki govore o vojni nevarnosti, ki je za njih posebno aktualen problem, ker se kot angleški dominjon čutijo ogrožene v italoabesinskem sporu.

Poletni pregled evropskega študentstva: Evropsko pozorišče, piše »The Student«, je bilo med počitnicami tiho in navidez mirno, ako sploh moremo govoriti o mirnosti pri študentih.

V Nemčiji: nacistični študenti še vedno premlevajo svoje stare fraze.

Estonaska, Litva, Španija, Grčija, Jugoslavija, Avstrija, Madžarska: Študentje se bore proti zniževanju prosvetnih budžetov

V Nemčiji je antisemitizem odločil, da morajo vsi židovski otroci zapustiti vse vzgojne zavode do prihodnje Velike noči.

Trgovina Iv. Bonač

Ljubljana — Šelenburgova 5

priporoča gg. akademikom svojo veliko zalogo papirja, risalnih in tehničnih potrebščin

Na nizke cene dobe gg. akademiki še znaten popust.

Knjigarna

Kleinmayr & Bamberg
Ljubljana, Miklošičeva c. 16
Telefon 31-33

priporoča svojo bogato zalogo znanstvenih, strokovnih in drugih knjig v raznih jezikih. — Pri tem opozarja, da so vse knjige nemškega izvora sedaj za 25% (za četrtino) cenejše.

Pri zanesljivem jamstvu dovoljuje odplačevanje v rednih mesečnih obrokih.

Nakup dobroohranjenih antikvarnih knjig.

Modni atelje

J. Jelovšek

Ljubljana, Kongresni trg št. 8-I, poleg Kina Matice

se priporoča za izdelavo oblek, površnikov in sukenj vseh vrst. Moderen kroj. Solidna izdelava. Dijaki imajo popust.